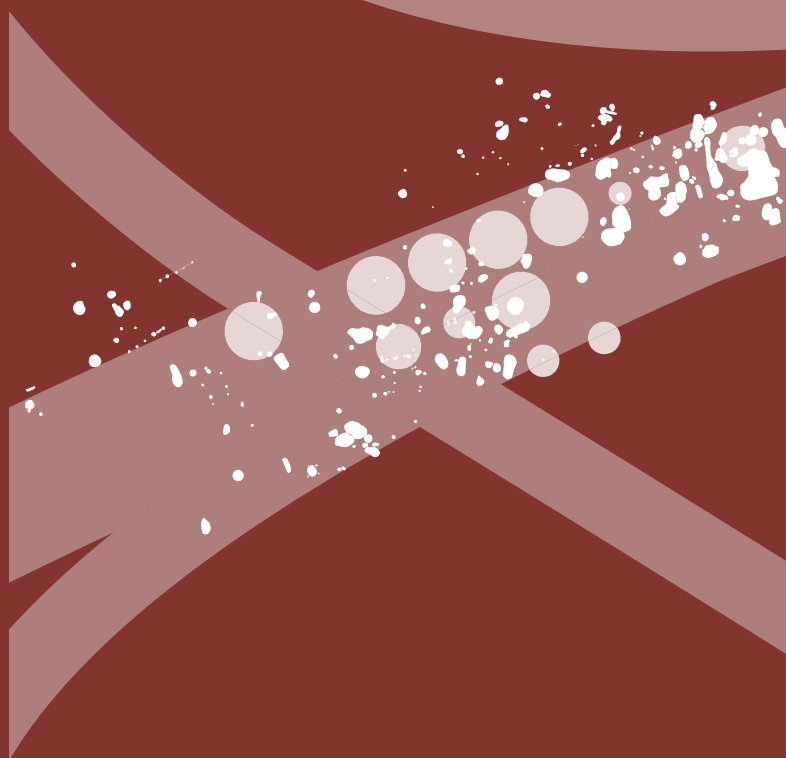

MALEČNIK

Bine Kramberger

89

Arheologija na avtocestah Slovenije

6.3 Rastlinski makroostanki

Tjaša Tolar

V pregled in obdelavo smo prejeli 12 vzorcev z izločenimi semeni/plodovi iz prazgodovinskih (okvirno latenskih) in zgodnj srednjeveških kontekstov. Večina semen/plodov je dobro ohranjenih, v zoglelem stanju, kar je omogočilo natančnejšo identifikacijo (sl. 69).

Pri identifikaciji smo uporabljali stereomikroskop *Leica MZ75*, slikovne ključke (npr. Cappers, Bekker, Jans 2006) ter lastno referenčno zbirko semen in plodov. Strokovna nomenklatura (tj. poimenovanje rastlinskih vrst) sledi *Mali flori Slovenije* (Martinčič *et al.* 1999).

Rezultati

Skoraj vsi vzorci, tako prazgodovinski kot tudi zgodnj srednjeveški, vsebujejo zoglele ostanke kulturnih rastlin. V obeh obdobjih lahko smo ugotovili gojenje ječmena (*Hordeum vulgare*) s priraslimi (»hulled«) plevami, pšenice (*Triticum* sp.), prosa (*Panicum miliaceum*) in leče (*Lens culinaris*). Zoglenela zrna ječmena z nepriraslimi plevami, t. i. »naked barley«, so bila odkrita v enem vzorcu iz zgodnj srednjeveške jame (vz. št. 73, SE 237).

Za štiri zoglenela zrna, domnevno ovs (cf. *Avena sativa*), iz prazgodovinskega konteksta nismo prepričani, ali gre za gojeno obliko, saj so njegova semena podobna nekaterim vrstam trav. Da je šlo za poljedelsko dejavnost naseljencev, kažejo tudi ostanki vsaj petih različnih plevelnih vrst iz treh prazgodovinskih in dveh zgodnj srednjeveških jam (sl. 69). Med prehranskimi rastlinami smo ugotovili še zoglele ostanke lešnikov (*Corylus avellana*) v treh zgodnj srednjeveških vzorcih.

Zaključek

Prazgodovinski vzorci datirajo okvirno v latensko obdobje, v katerem so bili vsi identificirani kultivarji (pšenica, ječmen, proso, leča, pa tudi oves) na območju današnje Slovenije že dobro poznani in uveljavljeni (npr. z najdišča *Tribuna* v Ljubljani, Arhiv IZA ZRC SAZU; Tolar 2013, neobjavljeno).

Vzorec št. 73 (SE 237) izstopa po številčnosti ohranjenih semen/plodov. V njem je bilo največ prosenih in ječmenovih zrn, tako s priraslimi kot tudi z nepriraslimi plevami. Gre za jamo iz najstarejše skupine zgodnj srednjeveških jam na najdišču, to je čas prvega vala poselitve zgodnjih Slovanov. Vendar so v jami poleg semen in zgodnj srednjeveške keramike ležali tudi odlomki prazgodovinske keramike, zato so analizirani rastlinski ostanki lahko tudi prazgodovinske starosti (glej str. 74).

Vzorec			10	58	47	86	9	59	5	1	7	43	100	73
SE			312	1002	198	1013	135	1006	101	127	133	371	290	237
Obdobje			S	P	P	P	S	P	S	S	S	P	P	S
Kulturne rastline	proso	<i>Panicum miliaceum</i>	3			1		1	2	4	1	1		7
	leča	<i>Lens culinaris</i>	1									1	1	1
	ječmen	<i>Hordeum vulgare</i>	2	1 frg.		5		1						12
	ječmen – goli	<i>naked Hordeum vulg.</i>												48 + 60 frg.
	dvozna pšenica	<i>Triticum diccocom</i>				1								
	? oves	cf. <i>Avena sativa</i>				4								
	žita	<i>Cerealia</i>	7 frg.			4 frg.	2 frg.		1	1 frg.	2	1		
	leska	<i>Corylus avellana</i>	1 frg.						1 frg.	4 frg.				
Plevelne, ruderalne rastline	sončni mleček	<i>Euphorbia helioscopia</i>	1											1
	sivozeleni muhvič	<i>Setaria pumila</i>		1 NC										
	bršljanovolistni jetičnik	<i>Veronica hederifolia</i>			1 NC									
	nissollejev grahor	<i>Lathyrus nissolia</i>				1								
	navadni kokalj	<i>Agrostemma githago</i>												1

69 Rezultati arheobotanične analize.